

SAŽETAK PRESUDE

ROHLENA PROTIV ČEŠKE OD 27. SIJEČNJA 2015. GODINE ZAHTJEV BROJ 59552/08

Nije došlo do retroaktivne primjene zakona kod produljenog kaznenog djela

❖ ČINJENICE

Dana 29. svibnja 2006. godine protiv podnositelja je podignuta optužnica zbog kontinuiranog zlostavljanja supruge u razdoblju od 2000. do 2006. godine pod utjecajem alkohola. Nadalje, protiv podnositelja je podignuta i optužnica radi zlostavljanja djece te radi toga što je prokockao kućni budžet na aparatima za sreću. Prema navodima iz optužnice, državno tužiteljstvo smatralo je podnositelja krivim za kazneno djelo „zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu“ iz članka 215.a Kaznenog zakona, koje je prije dana 1. lipnja 2004. godine kada je stupio na snagu novi Kazneni zakon predstavljalo kaznena djela „nasilje prema pojedincu ili skupini pojedinaca“ i „napad koji uzrokuje tjelesnu ozljedu“.

Dana 18. travnja 2007. godine, sud je osudio podnositelja zbog kaznenog djela „zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu“, počinjenog u razdoblju od 2000. do 2006. godine te mu je izrekao kaznu zatvora od dvije godine te primijenio uvjetnu osudu s rokom kušnje u trajanju od pet godina. Podnositelju je izrečena i mjera nadzora te mu je određeno liječenje od alkoholizma. Domaći sud zauzeo je stav kako se i djela počinjena prije stupanja na snagu novog kaznenog zakona mogu kvalificirati kao kazneno djelo „zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu“, budući da su ona u vrijeme kada su počinjena predstavljala najmanje kazneno djelo „nasilje prema pojedincu ili skupini pojedinaca“ propisano člankom 197.a. starog Kaznenog zakona. Podnositelj je protiv prvostupanjske presude podnio žalbu u kojoj je osporio činjenična utvrđenja. Međutim, žalbeni sud je odbio podnositeljevu žalbu.

Dana 21. veljače 2008. godine, Vrhovni sud je odbio podnositeljevu reviziju s obrazloženjem da kada postoji „produljeno kazneno djelo“, njegova klasifikacija u kaznenom pravu se mora procjenjivati sukladno zakonu koje je bilo na snazi u trenutku počinjenja zadnje radnje. Novi zakon se stoga primjenjuje i na radnje počinjene prije njegovog stupanja na snagu pod uvjetom da se radi o radnjama koje su predstavljale kazneno djelo prema ranijem zakonu. Vrhovni sud je zaključio kako su podnositeljeve radnje počinjene prije 1. lipnja 2004. godine kada je stupio na snagu novi Kazneni zakon predstavljale kaznena djela opisana i kažnjiva sukladno članku 197.a. i 221. Kaznenog zakona koji je bio na snazi u trenutku kada su ti napadi počinjeni te kako su stoga ispunjeni temeljni uvjeti za postojanje produljenog kaznenog djela. Dana 10. lipnja 2008. godine, Ustavni sud odbio je podnositeljevu ustavnu tužbu navodeći kako su odluke donesene od strane domaćih nadležnih sudova logične i dosljedne te nisu dovele do retroaktivne primjene zakona koji bi uzrokovao povredu Konvencije.

Pozivajući se na članak 7. Konvencije, podnositelj je prigovarao kako je došlo po retroaktivne primjene Kaznenog zakona ističući kako je osuđen za produljeno kazneno djelo zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu te kako je osuda obuhvaćala i radnje izvršene prije uvođenja

navedenog kaznenog djela u Kazneni zakon. Dana 18. travnja 2013. godine, vijeće je donijelo presudu kojom je utvrdilo kako nije došlo do povrede članka 7. Konvencije. Sukladno članku 43. Konvencije, podnositelj je podnio zahtjev za podnošenjem slučaja velikom vijeću koje je dana 09. rujna 2013. godine prihvatilo zahtjev.

❖ OCJENA SUDA

Sud je naglasio kako nije ovlašten odlučivati o podnositeljevoj kaznenoj odgovornosti budući da je takvo odlučivanje isključivo u rukama domaćih sudova. Zadatak Suda je ispitati predstavljaju li podnositeljeve radnje, uključujući one počinjene prije 1. lipnja 2004. godine kada je na snagu stupio novi Kazneni zakon, kazneno djelo koje je na dovoljno predvidljiv način definirano domaćim pravom. Nadalje, Sud treba ustanoviti je li zbog primjena navedene odredbe od strane domaćih sudova na radnje koje je podnositelj počinio prije 1. lipnja 2004. godine postojala mogućnost da se podnositelju izrekne teža kazna.

Sud je primijetio kako je protiv podnositelja donesena osuđujuća presuda zbog kontinuiranog fizičkog i psihičkog nasilja koje je podnositelj pod utjecajem alkohola počinio nad svojom suprugom između 2000. i 2006. godine. Vrhovni sud je u presudi od dana 21. veljače 2008. godine prihvatio pravnu klasifikaciju da se radi o kaznenom djelu zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu prema Kaznenom zakonu koji je bio na snazi od dana 01. lipnja 2004. godine te je istu pravnu klasifikaciju primijenio i na napade koje je podnositelj počinio prema svojoj supruzi prije navedenog datuma. Vrhovni sud je stoga zaključio kako je članak 215.a. primjenjiv i na radnje koje je podnositelj ranije počinio pod uvjetom da su te radnje bile kvalificirane kao kazneno djelo po ranijem Kaznenom zakonu.

Nadalje, ustanovio je kako su napadi koje je podnositelj počinio prije dana 1. lipnja 2004. godine predstavljali kaznena djela opisana i kažnjiva po članku 197.a. i 221. Kaznenog zakona koji je u to vrijeme bio na snazi. Vrhovni sud je zaključio kako su podnositeljeve ranije radnje predstavljale kazneno djelo zlostavljanja osobe u zajedničkom kućanstvu. Budući da je predmetno kazneno djelo počinjeno u razdoblju od 2000. do 2006. godine, Vrhovni sud je dodao, kako su zbog trajanja zlostavljanja ispunjene materijalne pretpostavke zbog kojih se može smatrati da se radi o njegovom težem obliku.

Sud je primijetio da je Vrhovni sud u svom tumačenju uzeo u obzir način na koji je koncept produljenog kaznenog djela uveden u Kazneni zakon tijekom 1994. godine, odnosno prije prvog napada kojeg je podnositelj počinio prema svojoj supruzi. Budući da su podnositeljeve radnje, počinjene prije dana 1. lipnja 2004. godine, predstavljale kaznena djela opisana i kažnjiva člancima 197.a. i 221. stavka 1. Kaznenog zakona koji je u vrijeme njihovog počinjenja bio na snazi te su obuhvaćale i bitne elemente kaznenog djela određenog člankom 215.a. novog Kaznenog zakona, Sud je zaključio kako domaći sudovi nisu retroaktivno primijenili zakon kada su podnositelju izrekli osuđujuću presudu sukladno odredbama kasnijeg zakona, a koja presuda je obuhvaćala radnje prije njegovog stupanja na snagu.

Uzimajući u obzir okolnosti slučaja i jasnoću domaćih odredaba, Sud je zauzeo stav da je, podnositelj koji je ustrajao u svojim napadima i nakon 1. lipnja 2004. godine kada je novi Kazneni zakon stupio na snagu, trebao i mogao očekivati da će protiv njega biti pokrenut kazneni

postupak zbog produljenog kaznenog djela koje će se određivati sukladno onom Kaznenom zakonu koji je na snazi bio u trenutku kada je zadnji napad počinjen. Podnositelj je bio u mogućnosti predvidjeti kako će kazneno odgovarati ne samo za kontinuirane napade počinjene nakon nego i prije 1. lipnja 2004. godine. Sud smatra kako je kazneno djelo za koje je podnositelj osuđen u trenutku počinjenja imalo svoj pravni temelj u domaćem zakonu koji je to kazneno djelo dovoljno jasno definirao, u skladu s uvjetima predvidljivosti kojeg postavlja članak 7. Konvencije.

U odnosu na pitanje je li podnositelju mogla biti izrečena teža kazna, Sud je ustanovio kako činjenica da su radnje počinjene prije stupanja na snagu novog kaznenog zakona ocjenjivane prema tom zakonu nije utjecala na povećanje težine podnositeljeve kazne. Štoviše, da su se radnje počinjene prije i nakon 1. lipnja 2004. ocjenjivale zasebno, podnositelj bi se izložio riziku izricanja teže kazne, budući da postojanje nekoliko pojedinačnih kaznenih djela dovodi do postojanja otegotnih okolnosti. Sud je primijetio kako je način na koji je koncept produljenog kaznenog djela određen češkim pravom u skladu s europskom pravnom tradicijom koja je ukorijenjena u zakonodavstvima većine država članica Vijeća Europe.

Sud je zaključio kako nije došlo do retroaktivne primjene zakona te kako podnositelj nije bio izložen težoj kazni od one koja bi mu bila izrečena da je osuđen za svako kazneno djelo pojedinačno.

Sukladno navedenom, Sud je utvrdio da nije došlo do povrede članka 7. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.